

7. Бостан С.І. Особливості україно-румунських відносин у контексті відносин європейської інтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: спец. 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку» / С.І. Бостан. – Чернівці, 2012. – 20 с.
8. Дахно І.І. Країни світу: енциклопедичний словник / І.І. Дахно, С.М. Тимофієв. – К.: МАПА, 2005. – 608 с.
9. НАТО: краткий справочник. – Таллин, 2007. – 543 с.
10. Сенченко Н.И. Теория и практика невидимых войн / Н.И. Сенченко. – Киев: КИТ, 2009. – 504 с.
11. Політологічний словник: навч. посіб. / За ред. М.Ф. Головатого та О. В. Антонюка. – К.: МАУП, 2005. – 792 с.
12. Сидорук Т.В. Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі: модель інтеграції без членства: моногр. / Т.В. Сидорук. – Львів: ПАІС, 2012. – 444 с.
13. Гомон Д. Бедных в Европе становится все больше / Д. Гомон // Вести. – 2013, 11 декабря. – № 149.
1. Rudy`ch F. M. Politologiya : navch. posibny`k / F. M. Rudy`ch. – K., 2000. – 200 s.
2. Ukrayina v suchasnomu geopolity`chnomu prostori: teorety`chni i pry`kladni aspekty`: monogr. / Za red. F. M. Rudy`cha. – K. : MAUP, 2002. – 488 s.
3. Kruglashov A.M. Novi mozhly`vosti dlya davnix susidiv / A.M. Kruglashov // Ukrayina – Rumuniya – Moldova: istory`chni, polity`chni ta kul`turni aspekty` vzayemy`n u konteksti suchasny`x yevropejs`ky`x procesiv : zb. nauk. pr. / A.M. Kruglashov. – Chernivci : Bukrek, 2009. – T. III. – S. 25-30.
4. Burdyak V.I. Respublika Bolgariya na zlami epoch: polity`chna transformaciya suspil`stva: monogr. / V.I. Burdyak. – Chernivci : Ruta, 2004. – 529 s.
5. Fedorchak T.P. Polity`chna transformaciya Ches`koyi Respubliki`: vnutrishni ta zovnishni vy`miry`: monogr. / T.P. Fedorchak. – Ivano-Frankivs`k: Vy`d-vo Ivano-Frankivs`kogo nacz. texn. u-tu nafty` i gazu, 2012. – 543 s.
6. Makar Yu. Suchasny`j stan i perspekty`vy` rozvy`tku ukrayino-rumuns`ky`x mizhderzhavny`x vidnosy`n / Yu. Makar // Ukrayina – Rumuniya – Moldova: istory`chni, polity`chni ta kul`turni aspekty` vzayemy`n u konteksti suchasny`x yevropejs`ky`x procesiv : zb. nauk. pr. / A.M. Kruglashov. – Chernivci : Vy`davny`chy`j dim “Bukrek”, 2006. – S. 34-60.
7. Bostan S.I. Osobly`vosti ukrayino-rumuns`ky`x vidnosy`n u konteksti vidnosy`n yevropejs`koyi integraciyi : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. polit. nauk: specz. 23.00.04 «Polity`chni problemy` mizhnarodny`x sy`stem ta global`nogo rozvy`tku» / S.I. Bostan. – Chernivci, 2012. – 20 s.
8. Daxno I.I. Krayiny` svitu: ency`klopedy`chny`j slovny`k / I.I. Daxno, S.M. Ty`mofiyev. – K.: MAPA, 2005. – 608 s.
9. NATO: kratky`j spravochny`k. – Tally`n, 2007. – 543 s.
10. Senchenko N.Y`. Teory`ya y` prakty`ka nevy`dy`myx vojn / N.Y`. Senchenko. – Ky`ev: KY`T, 2009. – 504 s.
11. Politologichny`j slovny`k: navch. posib. / Za red. M.F. Golovatogo ta O. V. Antonyuka. – K. : MAUP, 2005. – 792 s.
12. Sy`doruk T.V. Polity`ka susidstva Yevropejs`kogo Soyuzu u Sxidnij Yevropi: model` integraciyi bez chlenstva: monogr. / T.V. Sy`doruk. – L`viv: PAIS, 2012. – 444 s.
13. Gomon D. Bednyx v Evrope stanovy`t`sya vse bol`she / D. Gomon // Vesty`. – 2013, 11 dekabrya. – # 149.

Рецензент: Стьопін А. О., д.істор.наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової

19.02. 2014

УДК 32.019. 51: 654: 19

Головчук Оксана

МАНПУЛЮВАННЯ ДУМКОЮ АУДИТОРІЇ ЗАСОБАМИ ПОЛІТИЧНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Телебачення є ефективним засобом управління політичною орієнтацією людей, що завжди з успіхом використовується правлячими колами будь-якої держави світу. Навчання політичній культурі, інформування з приводу тих чи інших політичних подій та аналіз великих обсягів інформації з допомогою телебачення – це безумовно позитивні досягнення сучасних електронних

ЗМІ. Але водночас, спостерігаємо масові порушення прав людей, дезінформування та маніпулювання свідомістю у найгіршому розумінні. Це стало можливим завдяки отриманню телевізійниками глибоких знань щодо тонкощів алгоритму надання судженням форми чіткої об'єктивності, а часом і політичної безпристрасності, з метою створення психологічного контакту з мільйонами. Такий інформаційний продукт, професійно поданий крізь призму телеоб'єктиву, наділений величезною силою переконання, що є однією з найбільших небезпек, принесених людству телебаченням.

Ключові слова: телебачення, суспільство, маніпулювання думкою, політична залежність, ідеологія, інформаційна політика.

Головчук Оксана

МАНІПУЛІРОВАНИЕ МНЕНИЕМ АУДИТОРИИ СРЕДСТВАМИ ПОЛИТИЧЕСКОГО ТЕЛЕВИДЕНИЯ

Телевидение является эффективным средством управления политической ориентацией людей, и всегда с успехом используется правящими кругами любого государства мира. Обучение политической культуре, информирование по поводу тех либо иных политических событий и анализ больших объемов информации с помощью телевидения – это безусловно позитивные достижения современных электронных СМИ. Но одновременно с этим мы наблюдаем массовые нарушения прав людей, дезинформирование и манипулирование сознанием. Это стало возможным благодаря получению телевизионщиками глубоких знаний относительно алгоритма предоставления суждениям формы четкой объективности, а порой и политической беспристрасности, с целью создания психологического контакта с миллионами. Такой информационный продукт, профессионально поданный сквозь призму телеобъектива, наделен огромной силой убеждения, что является одной из самых больших опасностей, принесенных человечеству телевидением.

Ключевые слова: телевидение, общество, манипулирование мнением, политическая зависимость, идеология, информационная политика.

Golovchuk Oksana

MANIPULATION AUDIENCE OPINION MEANS OF POLITICAL TV

Television is an effective means of managing the political orientation of the people who have always been successfully used by the ruling circles of any country in the world. Teaching political culture, information about certain political events and analyzing large amounts of information through TV – it's definitely positive achievements of modern electronic media. At the same time, seeing massive violations of human rights, dezinformuvannya and manipulation of consciousness in the worst sense. This is possible because broadcasters obtain deep knowledge of the intricacies of the algorithm to provide judgments form a clear objective, and sometimes political impartiality, to establish psychological contact with millions. This information product, professionally served in the light telephoto endowed with great power of persuasion, which is one of the greatest dangers brought mankind TV.

Key words: television, society, manipulation of opinion, political dependence, ideology, information policy.

Постановка проблеми. Структура і характер організації телевізійного мовлення забезпечують домінуюче положення телебачення у сучасному суспільстві. З його допомогою можна не лише інформувати, навчати, розважати, але й направляти державну й регіональну політику. Це унікальна властивість і, навіть, функція саме політичного телебачення. Аналіз великих обсягів інформації з допомогою телебачення, сприяння політичній культурі, швидкість подачі політичних новин та професійний політологічний аналіз політичної ситуації – це позитивні досягнення телебачення. Але поряд з цим, спостерігаємо багато чисельні факти маніпулювання свідомістю глядачів, відсутність журналістської етики, замовчування чи, навпаки, «розкручування» потрібних політичних подій, за що телевізійні компанії отримують дивіденди від керівництва політичних партій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням зв'язків телебачення зі структурами, які керують регіонами й державами, цікавиться значна більшість політологів, соціологів та самих представників медіа. Телебачення як засіб пропаганди та маніпулювання думкою аудиторії досліджувалось у працях: Е.Багірова, Р.Борецького, І.Кацева, І.Мащенко, І.Юровського. Використання різними суспільними інститутами телевізійних структур у політичних цілях вивчали: І.Бокий, В.Вовк, Р.Гакет, Ф.Іванов, К.Крос, Є.Макаренко, Б.Макнайр, О.Порфімович, І.Полухтова, В.Різун, О.Чекмишев, В.Шкляр.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Одна з причин можливого маніпулювання думкою телевізійної аудиторії – це психологічний вплив телебачення, що криється у небезпеці буквального сприйняття телевізійного інформаційного продукту. Як зазначив В.Овчінніков: «Глядачеві здається, що порівняно з газетами телебачення, як джерело новин, не тільки більш оперативне, але і менш тенденційне» [1, с.74]. Факт, поданий візуально, стверджують дослідники, вже тим самим стає об'єктивніше. В дійсності все зовсім не так, але глядачеві здається, що телебачення лише показує факти і події, ніяким чином не впливаючи на їх трактування. І цей фактор сприйняття використовується у програмах політичного телебачення постійно. Принцип відбору і співставлення істинних фактів, їх монтаж дає можливість представити події в потрібному світлі. Саме ця властивість дозволяє визнати телебачення ефективним засобом управління політичною орієнтацією людей. Причому незалежно від політичної культури та політичної освіченості аудиторії, в тій чи іншій мірі під вплив телебачення потрапляють практично всі.

Отже, **ціль** даної статті – це аналіз психологічних аспектів маніпулювання думкою телевізійної аудиторії; спроба визначити основні критерії, завдяки яким саме телебачення акумулює політичну довіру глядачів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У багатьох дослідженнях зарубіжних вчених І.Маламуда та Е.Льюберса наводиться аналіз тих прийомів, якими користуються західні та американські ЗМІ » [2, с.38-42]. Частина з них давно відома вітчизняній аудиторії, зокрема старшому поколінню, з радянського досвіду тоталітарної епохи: замовчування неприємних фактів; дискредитація суперників будь-якими засобами; подвійний стандарт щодо показу дій «своїх» і «чужих». Дещо тонші нюанси: напутні питання і інтерв'ю, які практично наперед визначали характер відповідей; посилання на невідомі джерела – «кажуть», «тут вважають» і ствердження про те, що відчував натовп чи людина, з якими репортер не був у контакті тощо.

Ще один прийом, який широко застосовується західним телебаченням чи пресою – принцип «неновина». Тобто з телеекранів чи шпальт газет зникають «небажані» новини чи факти, якими б важливими вони не були. Це теж саме, як в романі Оруела «1984» говориться про «неосіб» – репресованих, про яких не можна згадувати. Як зазначає з цього приводу І.Машенко: «В Україні таке півстолітнє табу було покладено на будь-яке згадування про масовий голод 1932-33 років» [3, с.284].

Окремо варто сказати про роль регіонального телебачення у процесі формування політичної свідомості. Прихід телебачення, зокрема приватного, у регіони примножив силу і можливість політичної пропаганди. Телебачення є одним з наймогутніших місцевих засобів формування політичної свідомості населення. Так, надаючи величезного значення телебаченню як абсолютній зброї пропаганди, уряд Франції встановив сувору цензуру над телевізійними передачами місцевих телекомпаній. При найменших сумнівах цензури, з передач викидаються цілі частини або вони зовсім відмінюються. Цензура встановлена не тільки над інформаційно-політичними, але і розважальними передачами [4].

Здавалося б, контроль над ЗМІ з боку держави повинен забезпечити, швидко і легко переобрання діючих глав суб'єктів федерації. Проте насправді подібні випадки рідкісні. Навпаки свобода ЗМІ стає важливим чинником формування цивільного суспільства. Як стверджують Р.Нурсєв і С.Шульгін, існує позитивний зв'язок між рівнем незалежності медіа і компетентністю політика. Вільні медіа сприяють формуванню ефективного політичного устрою в пострадянських країнах та розвитку легального суспільства [5, с.67].

Як зауважує у своїй статті «Три сценарії майбутнього технології і стійкої демократії» Бенджамін Р.Барбер: «Що швидше викличе технологічне зростання – підтримку або руйнування свободи? Чи потрапимо ми в залежність від тих інструментів, за допомогою яких ми прагнемо правити світом? Наукова мудрість припускає, що наука і технологія, сприяючи відвертості суспільства і створенню ринку ідей сприятиме відвертості політики» [6, с.573].

Якщо ж ми говоримо про регіональне середовище, то знову ж таки треба відмітити як низьку професійність місцевих політиків, так і значно менший рівень залежності від ЗМІ строку перебування того чи іншого політика на посаді, або його компетентності. Як правило, місцеве телебачення неспроможне виконувати роль об'єктивного критика героїв своїх передач. Тим більший вплив на свідомість пересічної людини воно здійснює. Невипадково преса критикує місцеве телебачення за надто широку структуру, бюрократичний характер керівництва, фінансову несамостійність і плутанину, низьку якість телевізійних програм. З'явився, навіть, такий вислів: кар'єра журналіста залежить більше від спритності, з якою він «не давав» новини, ніж від

швидкості, з якою він їх «давав». Визначальним критерієм оцінки робітника є все та ж сила тиску зверху. Водночас, як відомо, найсильніший вид навіювання – самонавіювання. А мислення тележурналістів визначається звичкою цензурувати самих себе; вони страждають від цього, жаліються на це в кулуарах... і знову при першій можливості займаються самоцензурою. На регіональному телебаченні керує все той же старий лозунг: «При найменших сумнівах – викреслюйте!».

Цікаві факти у своїй праці наводять Е.Багіров та І.Кацев, які цитують причетного до телебачення Даріо Фо, який вирішив за краще відмовитися від авторської передачі, ніж терпіти втручання цензури: «Викреслення бувають трьох типів: червоні, сині й чорні, – підмітив Даріо Фо. – Чорні найважливіші, вони носять остаточний характер. Роботу починає чиновник з червоним олівцем. Практично, він викреслює все. Він боїться всього на світі: адже він повинен думати і за себе, і за своїх керівників. Після нього працювати починає чиновник з синім олівцем. Деякі викреслення він санкціонує, інші знімає. Його положення простіше: адже на думку свого підлеглого йому наплювати. Нарешті на сцену виступає чиновник з чорним олівцем – саме втілення рока. Він остаточно затверджує частину викреслень, посміюючись над іншими. Він начальник, він може собі це дозволити. Але історія на цьому не закінчується. Завжди знаходиться примірний служачка, якого мучать сумніви: раптом начальство не помітило якого-небудь небезпечного жарту або репліки. При сумнівах же наказ один: знімати [7, с.62].

«На телебаченні, – зазначають у спільній праці Е.Багіров, А.Юровський та Р.Борецький, – глядач бачить автора. Можна говорити про вплив журналіста «як емпіричної особи». Важливо одразу ж побачити його екранну придатність чи непридатність. Визначити не тільки ідейну цілеспрямованість сценарію, загальний художній рівень, але і у кожній ремарці роздивитись її, як кажуть «пластичний еквівалент» [8, 28].

До специфічних особливостей роботи над сценарієм потрібно віднести ще й вміння розуміти, відчувати при читанні паузу, тишу, які Довженко називав «несловесними зображальними засобами». Таке вміння у значній мірі є мірилом професійності телевізійного редактора. Кому не дано «почути» авторську тишу у сценарії, хто наполегливо вирізає паузи – «надлишки уяви», строго підганяючи метраж сценарію під кількість слів, той редактор об'єктивно не має права і підстав переступати межі хроніки [8, с.24]. Так само й ведучий програм має бути активним журналістом, який знає, що і як привертає увагу і цікавить глядача. Л.П.Федорчук з цього приводу пише: «І тут є небезпека. Знаючи свого глядача, володіючи інформацією і будучи обізнаним у тій інформації, яку ти подаєш, маючи високий рівень довіри до свого слова, як не переступити ту хитку грань, з одного боку якої – зверхність, з іншого – панібратство» [9].

Вважаємо потрібним також зазначити, що дуже часто професіоналізм журналістів може бути обмежений залежністю журналіста від роботодавця. Як відомо, міра незалежності того чи іншого журналіста, залежить, по-перше, від рівня концентрації ЗМІ (чим менше потенційних роботодавців, тим більший страх втратити роботу); по-друге, від становища телекомпанії, в якій він працює, тобто від її відносної близькості чи то до «інтелектуального», чи то до «комерційного» полюсу; по-третє, від його становища в ТРК (власний кореспондент, контрактник і т.д.), останнє визначає його статусні гарантії (зокрема, пов'язані із популярністю) та зарплату (яка виступає фактором захищеності від м'яких форм суспільного примусу і меншої залежності від додаткових заробітків, бо вони віддають його у владу замовників). «Абсолютно очевидно, – зазначає П'єр Бурд'є, – що влада, зокрема, урядові інстанції, діють не лише за допомогою свого економічного примусу, але й за допомогою різного роду тиску, пов'язаного із монополією на легітимну інформацію – зокрема, на інформацію з офіційних джерел». Для урядової влади й адміністрації, наприклад, поліції, а також для влади юридичної чи наукової ця монополія є зброєю у боротьбі, що протиставляє їх журналістам, і в продовж якої вони намагаються маніпулювати інформацією й агентами, завданням котрих є її передача. У свою чергу, медіа намагаються маніпулювати тими, хто володіє інформацією, з метою як отримання самої інформації, так і набуття ексклюзивного права на її використання. Не можна також забувати про винятково символічну владу, якою володіють державні діячі в силу своєї здатності визначати своїми діями, рішеннями і втручанням у журналістське середовище (інтерв'ю, прес-конференції і т.д.) порядок денний та ієрархію подій, які нав'язуються журналістам [10].

Незалежність регіональних журналістів, а отже, загалом, регіонального телебачення у великій мірі залежить від політичного впливу найвищих керуючих органів телебачення. У листі члена Національної Ради з питань телебачення і радіомовлення Г.Павлова, зазначалось: «Те, що Національна Рада з питань телебачення та радіомовлення є політичним органом, ні для кого не є

таємницею. Історія роботи цього важливого органу має багато «трагічних» сторінок». Далі Г.Павлов коментує факти тиску на регіональні телекомпанії, який чиниться з боку Національної Ради з питань телебачення і радіомовлення: «Коли у регіональних телерадіокомпаній закінчується термін ліцензії, у Нацради починається період підвищення ділової активності. Для того, щоб отримати нову ліцензію, необхідно довести свою лояльність владі. В дивний спосіб деякі регіональні телекомпанії втрачають свої частоти, а на їх місце приходять ретранслятори каналу ICTV і, трохи менше, ТЕТ» [11].

Пьер Рондьер пише з цього приводу у статті «Роздуми про телебачення»: «Побаченому потрібно вірити... Дійсність заперечує це твердження. З телевізійним зображенням можна зробити все, як і зі словом. Поставте людину, у якій беруть інтерв'ю так, аби камера дивилася на нього знизу, і будь-хто одразу набуде чванливого вигляду, змонтуйте кадри по своєму бажанню, відріжте трохи тут, додайте дещо там, дайте відповідний коментар... і зможете довести мільйонам людей будь-що [12, с.83].

Телекоментатор Меррі Бромберже також вважає, що «телебачення можна розглядати як ідеальну зброю брехні. Воно прикидається щирим, показує вам конкретні речі, столи, стільці, натовп, обличчя великим планом, довірливо викладає перед публікою всі речові докази, які легко можуть стати аксесуарами фальсифікації» [13].

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень. Отже, на основі всього вищесказаного зробимо висновок, що там, де існує об'єктивність інформації, телебачення дійсно стає вікном у світ, який намагаються пізнати мільйони телеглядачів. Але дуже часто глядач пізнає лише той світ, який подобається дирекції телекомпанії. І здатність телебачення пробудити віру в об'єктивність зображення на малому екрані робить маніпулювання свідомістю аудиторії особливо небезпечним явищем. Ще півстоліття назад канадський соціолог Маршалл Маклюен обгрунтував ідею панування засобів масової комунікації, в першу чергу, телебачення, над свідомістю суспільства. Тобто людство усвідомило цю небезпеку доволі давно, але, як переконує реальність, з часом телебачення не змінилось. Змінились лише інформаційні технології та зросли їхні кошториси.

Задача сьогоденного і завтрашнього покоління телевізійників – усвідомити, що різниця між якісним і фальшивим телебаченням лежить не лише в площині журналістської професійності, але в певній мірі визначає філософію епохи і увічнює культурну спадщину людства.

Література

1. Багиров Э., Кацев И. Телевидение – XX век. Политика. Искусство. Мораль / Э.Г.Багиров, И.Г.Кацев. – М.: Искусство, 1968. – 303 с.
2. Маламуд И., Люберс Э. Журналистика в США: время перемен / И. Маламуд, Э. Люберс // 1997. Україна: інформація і свобода слова. – К., 1997. – 235 с.
3. Машенко І. Українське телебачення: штрихи до портрета / І.Г. Машенко. – К.: Ай-Пі-Київ, 1995. – 294 с.
4. Pilati, Antonio et al. (1993), “Media Industry in Europe”, Institute of Media Economics, Whitaker. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cardozoaelj.com/wp-content/uploads/2013/02/The-European-Commission-and-Regulation-of-the-Media-Industry.pdf>.
5. Нуреев Р., Шульгин С., Бьюкенен Дж. Границы свободы. Между анархией и Левиафаном (перевод с англ. под ред. Р.М.Нуреева). Бьюкенен Дж. М. Сочинения. / Р.М.Нуреев, С.Г.Шульгин, Дж. М. Бьюкенен // – М.: Таурис Альфа, 1997. – 167 с.
6. Benjamin R. Barber Three Scenarios for the Future of Technology and Strong Democracy / Political Science Quarterly, Volume 113, Number 4 / Benjamin R. Barber. – 1998-99, pp.573-589.
7. Багиров Э., Борецкий Р., Юровский А. Основы телевизионной журналистики: учеб. Пособ. / Э.Г. Багиров, Р.А.Борецкий, А.Я. Юровский. – М.: Издательство МГУ, 1987. – 289 с.
8. Ведучий інформаційних програм на Українському ТБ: Особливості діалогу з глядачем Л. П. Федорчук. Електронна бібліотека Інституту журналістики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act= article&article=259>
9. Влада журналістики. П'єр Бурд'є. Незалежний культурологічний часопис «І». Солodka свобода слова. Число 32/2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua>
10. Лист члена Нацради до сумління її керівника Геннадій Павлов, УП, 21.03.2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.brama.com>
11. Недопущення утворення провладних медіахолдингів у регіонах: зб. нац. доп. з питань концентрації в ЗМІ. Страсбург, 7 травня 1998 р. Комітет експертів Ради Європи з концентрації і

плюралізму в ЗМІ. Центр «Право і засоби масової інформації» /Серія «Журналістика і право» / Випуск 25. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.medialaw.ru>.

1. Bagy`rov Э., Kacev Y`. Televy`deny`e – XX vek. Poly`ty`ka. Y`skusstvo. Moral` / Э.Г.Багь`ров, Y`.G.Kacev. – М.: Y`skusstvo, 1968. – 303 s.
2. Malamud Y`, L`yubers Э. Zhurnaly`sty`ka v SShA: vremya peremen / Y`. Malamud, Э. L`yubers // 1997. Ukrayina: informaciya i svoboda slova. – К.,1997. – 235 s.
3. Mashhenko I. Ukrayins`ke telebachennya: shtry`xy` do portreta / I.G. Mashhenko. – К.: Aj-Pi-Ky`yiv, 1995. – 294 s.
4. Pilati, Antonio et al. (1993), “Media Industry in Europe”, Institute of Media Economics, Whitaker. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://www.cardozoaelj.com/wp-content/uploads/2013/02/The-European-Commission-and-Regulation-of-the-Media-Industry.pdf>.
5. Nureev R., Shul`gy`n S., B`yukenen Dzh. Grany`czy svobody. Mezhdru anarxy`ej y` Levy`afanom (perevod s angl. pod red. R.M.Nureeva). B`yukenen Dzh .M. Sochy`neny`ya. / R.M.Nureev, S.G.Shul`gy`n, Dzh. M. B`yukenen // – М.: Taurus Al`fa, 1997. – 167 s.
6. Benjamin R. Barber Three Scenarios for the Future of Technology and Strong Democracy / Political Science Quarterly, Volume 113, Number 4 / Benjamin R. Barber. – 1998-99, pp.573-589.
7. Bagy`rov Э., Boreczky`j R., Yurovsky`j A. Osnovy televy`zy`onnoj zhurnaly`sty`ky`: ucheb. Posob. / Э.Г. Багь`ров, R.A.Boreczky`j, A.Я. Yurovsky`j. - М.: Y`zdatel`stvo MGU, 1987.-289 s.
8. Veduchy`j informacijny`x program na Ukrayins`komu TB: Osobly`vosti dialogu z glyadachem L. P. Fedorchuk. Elektronna biblioteka Insty`tutu zhurnalisty`ky`. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=259>
9. Vlada zhurnalisty`ky`. P`yer Burd`ye. Nezalezhny`j kul`turologičnij časopis «Ї». Солодка свобода слова. Число 32/2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua>
10. Лист члена Нацради до сумління її керівника Геннадій Павлов, УП, 21.03.2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.brama.com>
11. Недопущення утворення провладних медіахолдингів у регіонах: зб. нац. доп. з питань концентрації в ЗМІ. Страсбург, 7 травня 1998 р. Комітет експертів Ради Європи з концентрації і плюралізму в ЗМІ. Центр «Право і засоби масової інформації» /Серія «Журналістика і право» / Випуск 25. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.medialaw.ru>.

Рецензент Василенко С.Д., д.політ.н., професор Одеської національної морської академії.

20.02.2014

УДК 327.5

Кандюк Олексій

ЕВОЛЮЦІЯ СХІДНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС: УРОКИ УКРАЇНИ

В статті автор розглядає особливості Європейської політики сусідства, її східного вектору. В роботі виділено три її закінчені етапи (2003-2005 р., 2006-2007 р., 2008-2013 р.), та четвертий, сучасний. Автор вважає, що події в Україні 2013 року поклали початок новій стадії східної політики ЄС, яка характеризується гострою необхідністю тотального перегляду її цілей, засобів та формату. Східне партнерство виявилось неефективною програмою, оскільки від самого початку не мало на меті просування співробітництва із країнами-партнерами до перспектив надання членства. Відповідно такий механізм взаємодії дуже скоро переставав бути діючим інструментом зовнішньої політики ЄС у регіоні. Крім того, формат Східного партнерства ніяк не враховував фактор Росії, вплив якої на пострадянському просторі важко переоцінити.

Ключові слова: зовнішня політика Європейського Союзу, європейська політика сусідства, ініціатива, східне партнерство.

Кандюк Алексей

ЭВОЛЮЦИЯ ВОСТОЧНОЙ ПОЛИТИКИ ЕС: УРОКИ УКРАИНЫ

В статье автор рассматривает особенности Европейской политики соседства, ее восточного вектора. В работе выделено три ее завершенных этапа (2003-2005 р., 2006-2007 р., 2008-2013 р.), и четвертый, современный. Автор считает, что события в Украине 2013-14 годов положили начало новой стадии восточной политики ЕС, которая характеризуется острой необходимостью тотального пересмотра ее собственных целей, средств и формата. Восточное партнерство показало себя неэффективной программой, поскольку с самого начала не подразумевало продвижения